

Årsrapport 2020 för Enheten för medicinens historia, Medicinska Fakulteten, Lunds universitet

Enheten för medicinens historia har under året 2020 fortsatt sin verksamhet som en fristående enhet inom Institutionen för kliniska vetenskaper (IKVL) i Lund (prefekt Mikael Bodelsson, tillhörande sektion 5 med chef Håkan Arheden). Enheten har letts av undertecknad (på 20% tjänst) med sekreterarhjälp av Camilla Key (10%) fram till 10/11 2020, lokaliserad till Jan Waldenströms gata 15, plan 5, Skånes Universitetssjukhus, Malmö. Vi har även ett kontor med bibliotek på BMC (D-huset, plan 1), Lund.

Enheten har under 2020 haft två aktiva doktorander: *Alexandra Nicolaidis*, ST-läkare i allmänmedicin, doktorand sedan 2015, och med fullgjord halvtidskontroll 26/10 2020, huvudhandledare är Peter M Nilsson och biträdande handledare är David Dunér; samt *Åsa Mohlin*, ST-läkare i allmänmedicin, doktorand sedan 2017, och med planerad halvtidskontroll 16 april 2021. Alexandra Nicolaidis forskar kring medicinen och svenska läkare i ideologiernas kraftfält under perioden 1930-1960, med särskilt fokus på kvinnliga läkare på den politiska vänsterkanten. Åsa Mohlin forskar kring Medicinsk humaniora. Hennes projekt har fokus på kvinnors reaktioner och upplevelser i samband med bröstcancer – från enkätmaterial till patografier. Tjänsten finansieras genom en donation till Med Fak av Birgit Rausing. Huvudhandledare är professor Lisa Rydén, IKVL, och med Katarina Bernhardsson, Annika Brorsson samt Peter M Nilsson som biträdande handledare.

Dessutom finns det fem seniora medarbetare vid enheten: *Herman Holm*, *Ulf Jakobsson*, *Anders Jeppsson*, *Inga Nilsson* samt *Jonatan Wistrand* (med 20% tjänstgöring som biträdande forskare vid enheten 1/9 – 31/12). En extern disputerad forskare med anknytning till enheten är *Nils Hansson*, akademiråd/forskare vid Heinrich-Heine Universität, Dusseldorf, Tyskland.

Följande aktiviteter har genomförts under verksamhetsåret 2020:

- *Representantskap* (suppleant) i kommittén för utgivande av Svensk Medicinhistorisk tidskrift, Stockholm. Dessutom har undertecknad varit styrelsemedlem i Svenska Läkaresällskapet: sektionen för medicinens historia (suppl.). Peter M Nilsson har ingått i det vetenskapliga rådet för Bengt Lindskogs Stiftelse för utdelning av pris och stipendier i medicinens historia för förtjänstfulla uppsatser.
- Inget utåtriktat sedvanligt seminarium har genomförts p.g.a. pandemin, men istället har ett webinar genomförts enligt nedan.
- Ett medicinhistoriskt seminarium (webinar) genomförs den 9/12 på temat *”Medicinhistoriska aspekter på medicinens magi och dess magiker”* med deltagande av cirka 45 åhörare samt sju föreläsare – se bifogat program.
- Jonatan Wistrand och åsa Mohlin har tillsammans med litteraturvetare Katarina Bernhardsson varit engagerade vid ett litteraturseminarium 13 maj för studenter på termin 9 i Lund

- Jonatan Wistrands avhandling från november 2019 om läkaren som patient har laddats ner som PDF >1000 gånger, vilket är rekord vid Med Fak. Han har varit mottagare av stipendium för humanistisk forskning (180.000 SEK) från Inga och John Hains stiftelse, samt stipendium (120.000 SEK) från Greta och Johan Kocks stiftelse ämnat för tryckbidrag till en kommande bok som bygger på avhandlingen.
- Tredje uppgiften har genomförts genom ett flertal intervjuer i radio gällande medicinhistoria kring pandemin, men även i form av ett medicinhistoriskt Quiz i Sydsvenskan i november. Intervjuer har skett med Jonatan Wistrand, eller recensioner, i ett flertal medier (SDS, SvD) med anledning av hans uppmärksammade avhandling i slutet av 2019.
- Genom arbetsgruppen vid Med Fak för Kunskapskrogen har Jonatan Wistrand medarrangerat tre föreläsningsskvällar på Grand Hotel Lund: 6/2, 10/9 och 1/12.
- Planering har fortgått inför genomförandet av ett internationellt seminarium "*Bridging the Baltic*", förlagt till Lund, som p.g.a. pandemin blivit uppskjutet från mars 2020 till den 18-19 mars 2021, lokal Biskopshuset, Lund. Nils Hansson är huvudansvarig och flera av Enhetens medlemmar är engagerade som föreläsare eller moderatorer.
- David Christensson, ST-läkare i allmänmedicin, har skrivit en ST-uppsats som sedan omvandlats till ett manus vilket insänts till tidskrift, under titeln: *Provinsialläkarens roll i ett framväxande industrisamhälle Gustaf Hjalmar Pripp som den första permanenta provinsialläkaren på Limhamn 1897–1914*.Handledare har varit Peter M Nilsson och Ulf Jakobsson.
- Erik J Andersson, ST-läkare i allmänmedicin, har skrivit en ST-uppsats som sedan omvandlats till ett manus vilket insänts till tidskrift, under titeln: *Fride Hylander, en läkare i missionens tjänst (1926–1932)*.Handledare har varit Peter M Nilsson.
- Herman Holm har utvecklat kontakter kring psykiatrihistoria och patient-narrativ samt planerar ett seminarium på detta tema under våren 2021 tillsammans med historiker Cecilia Riving, Historiska Institutionen, Lund, som forskat kring psykiatrihistoria och kommer ett knytnas till enhetens verksamhet.

Publikationer under 2020:

Artiklar

Hansson N, Nilsson PM, Fangerau H, Wistrand J. The enactment of physician-authors in Nobel Prize nominations. *PLoS One*. 2020; 15(11):e0242498. doi: 10.1371/journal.pone.0242498. PMID: 33227022.

Mohlin Å, Axelsson U, Bendahl PO, Borrebaeck C, Hegardt C, Johnsson P, Rahm Hallberg I, Rydén L. Psychological Resilience and Health-Related Quality of Life in Swedish Women with Newly Diagnosed Breast Cancer. *Cancer Management and Research* 2020, 12:12041-12051. Accepted for publication 201124.

Nicolaidis A, Nilsson PM. Svenska Kommittén för landsflyktiga intellektuella 1933-1940 – en kamp i motvind. *Sv Med Hist Tskrif* 2020 (in press).

Wistrand J. Ailing Hearts and Troubled Minds: An Historical and Narratological Study on Illness Narratives by Physicians with Cardiac Disease. *J Med Humanit*. 2020 Jan 28. doi: 10.1007/s10912-020-09610-0. Epub ahead of print. PMID: 31989405.

Wistrand JEG. Distressed doctors: a narrative and historical study of work-related mental discomfort among practising physicians. *Med Humanit*. 2020; 46(3):250-256. doi: 10.1136/medhum-2018-011525. Epub 2019 Jul 29. PMID: 31358563.

Wistrand Jonatan. Läkaren som patient – självbiografiska skildringar och vetenskapliga studier. *Onkologi i Sverige* 2020; nr 2.

Wistrand Jonatan. Läkare med neurologisk sjukdom – vittnesmål i nutid och dåtid. *Neurologi i Sverige* 2020; nr 4 (in press)

Wistrand Jonatan. Med blick för sjukdom och själsnöd – Dostojevskij 200 år, *AllmänMedicin* 2020; nr 4. (in press)

Böcker

Nilsson PM. *Historik kring diabetes*. I antologin "Diabetes" (Red. Landin-Olsson M), Studentlitteratur AB, 2020.

Wistrand Jonatan. Läkaren som patient – rollbyttets främlingskap, i antologin *Främmande nära* (red. Motzi Eklöf) 2020 (in press)

Föredrag vid kurser/medicinshistoriska kongresser/ motsvarande

Jonatan Wistrand:

15 jan	<i>Sanatorievärldens poesi – Harriet Löwenhjelm's sjukdom och skrivande</i> , Föreläsning Göteborgs läkaresällskap Göteborg.
6 feb	<i>Läkaren som patient</i> , Föreläsning på Fortbildningsdag för Allmänspecialister, Radisson Blu Lund
13 feb	<i>Läkaren som patient</i> , Föreläsning för Lunds läkaresällskap, Locus Medicus.
20 feb	<i>Läkaren som patient</i> , Föreläsning för hudkliniken SUS Lund
21 maj	Seminarium om <i>Läkaren som Patient</i> på BoF kursen <i>Läkarrollen i humanioraperspektiv</i> för T11
7 sept	Föreläsning på läkarutbildningen T5 Lunds universitet, <i>Antibiotikans historia</i>

10 dec Föreläsning *Läkaren som patient*, Läkarförening Kristianstad

Lund den 11 december 2020

Peter Nilsson, professor
Chef för Enheten för Medicinens historia
Hemsida: <https://www.medicinhistoria.lu.se/startside>

Medicinshistoriskt seminarium 2020

”Medicinshistoriska aspekter på medicinens magi och dess magiker”

Tid: kl. 13:00-14:30, onsdag den 9 december 2020
Plats: Konferensrum plan 1, BMC-D huset, SUS, Lund (för föreläsare som så önskar). Seminariet genomförs virtuellt via web p.g.a. pandemiläget.
Länk: <https://lu-se.zoom.us/j/64811243397>

Tider inkluderar kort frågestund efter varje föredrag.

Inledning och välkomsthälsning (5 min)
Peter M Nilsson, Enheten för medicinens historia, Lund

Medicinens och kirurgins magiska under - i dåtid och nutid (10 min)
Peter M Nilsson, Enheten för medicinens historia, Lund

Folkmedicin: Shamaner, helbrägdagörare och kloka gummor (10 min)
Kjell Asplund, professor, Stockholm

Trons kraft för att bota sjukdom (10 min)
Elisabeth Gerle, professor emerita, Lund

Axel Munthe och patienten - en nutida iscensättning (10 min)
Herman Holm, psykiater, Malmö, och Eva Sommestad, scenograf, Köpenhamn

Medicinens magi och det mänskliga mötet (10 min)
Carl-Magnus Stolt, privatpraktiker, Borås

Paracelsus - en medeltida medicinsk magiker (10 min)
Jonatan Wistrand, allmänläkare, forskare, Enheten för medicinens historia, Lund

Medicinska charlataner i historien (10 min)
Peter M Nilsson, Enheten för medicinens historia, Lund

Diskussion, avslutning (15 min)

Välkomna att närvara virtuellt via zoom länk!
Ladda ner zoom-appen eller ”join by browser” från Din dator!

Peter M Nilsson, professor, chef
Enheten för medicinens historia
Lunds universitet, Tel. 040-33 24 15, 0704-50 34 56
e-mail: Peter.Nilsson@med.lu.se